

МЕТОДЫКА. ВОПЫТ. ПЛАНАВАННЕ

IV. Абсталыванне пакоя: што паставім каля акна? Каля акна паставім канапу. Дзе будзе стаяць ложка? Ложка паставім каля сцяны. Затым педагог прапануе упрыгожыць пакой: на сцяну навесіць карціну, на стол паставіць прыгожую лямпу, на падлогу пакласці дыван. Дашкольнікі згаджаюцца на гэтую прапанову і адначасова паўтараюць новыя словы. Выхавацель звяртае увагу на слова дыван, яно параўноўваецца з рускім диван, словы гучаць аднолькава, але абазначаюць розныя рэчы.

У канцы заняткаў Янка дзякуе дзецям за дапамогу.

ПРАДУКТЫ ХАРЧАВААННЯ

Слоўнік:
сахар — цукар
конфеты — цукеркі
печенье — пячэнне
баранка — абаранак
пряник — пернік
яблоко — яблык
картошка — бульба
лук — цыбуля
питание — харчаванне
масло животное — масла жывёльнае,
сметанковае
масло растительное — алей
масло подсолнечное — сланечнікавы алей

уксус — воцат
сладкий — салодкі
вкусный — смачны
вареная колбаса — вараная каубаса
копченая колбаса — вэнджаная каубаса
Праграмны змест: пазнаёміць з назвамі харчавання — цукар, цукерка, каубаса, пячэнне, абаранак, пернік; увесці прыметнікі смачны, салодкі, словазлучэнне што яшчэ? Вучыць карыстацца інтанацыйнымі сродкамі для зносін людзей (просьба, пытанне). Навучыць утвараць множны лік некаторых назвунаў. Працягваць работу па фарміраванню ўмення адказваць на пытанні, самастойна будаваць сказы.

Матэрыял: абсталыванне для гульні "Гастронам".

План заняткаў
I. Чытаецца ўрывак з верша М. Чарняўскага "Гастронам".

*Запрашае шчыра дом,
Дом пад назвай "Гастронам".
Шакалад, пячэнне, сушкі,
Абаранкі і ватрушкі,
Сыр, цукеркі, хлеб духмяны,
Кошкі яблыкаў, бананы —
Бы расквечана вітрына
Велікана-магазіна!*

Гутарка па пытаннях: як называецца магазін, у якім прадаюць прадукты? (Гастронам, універсам.) Хто ходзіць з мамай у гастронам? Што вы там купляеце? Педагог звяртаецца да дзяцей: у верхшы, які вы праслухалі, гаворыцца, што ў гастронаме прадаюцца абаранкі і цукеркі. Шэсць у гастронаме, які мы абсталывалі, абаранкі і цукеркі? Хто мне іх пакажа? Абаранкі вельмі смачныя, усе дзеці іх любяць. Якія абаранкі? (Смачныя.) Як сказаць пра цукеркі? (Салодкія.) Што яшчэ вельмі смачнае, салодкае прадаецца ў гастронаме? Выхавацель паказвае цукар і пернікі, называе іх, прапануе паўтарыць гэтыя словы. Падкрэсліваецца гучнае падабенства слоў цукар і цукерка.

II. Дыдактычнае практыкаванне "Адзін — многа". Педагог гаворыць: тут ляжыць адна цукерка, а тут многа. Як сказаць пра іх? (Цукеркі.) Аналагічным чынам праводзіцца работа над словамі: пернік — пернікі, абаранак — абаранкі, яблык — яблыкі.

III. Гульня "Гастронам". Педагог звяртае увагу на тое, каб "пакупнікі" павіталіся з "прадаўцом"; купляючы той ці іншы прадукт, ужывалі словы "калі ласка"; каб "прадавец" пытаўся: што яшчэ?

IV. Гульня "Чароўная сталовая". Дзеці называюць стравы, прадукты, якія яны любяць, і адразу два "чараўнікі" прапануюць ім гэта: я люблю марожанае, у адказ: калі ласка, марожанае.

У ГАСЦЯХ

Слоўнік:
тарелка — талерка
блюдо — талерка
чашка — кубак
сахарница — шклянка
сахарница — цукарніца
масленка — масліца
вилка — відэлец
ложка — лыжка
посуда — посуд
столовая посуда — сталовы посуд
проходите, пожалуйста — праходзьце, калі ласка
извините — прабачце
слушаю внимательно — слухаю уважліва
интересный разговор — цікавая размова
до свидания — да пабачэння
до скорого свидания — да хуткай сустрэчы
садитесь — сядайце

Праграмны змест: вучыць называць прадметы посуду — кубак, шклянка, сподак, талерка, лыжка, відэлец, слоік; увесці абгульняючыя слова посуд, дзеяслоў есці, форму ветлівага звароту смачна есці; замацоўваць назвы колераў, прадуктаў харчавання. Вучыць вымаўляць гук р у словах і сказах. Практыкаваць у правільным выкарыстанні загаднага ладу дзеясловаў (сядай, пі, еш, паспытай). Працягваць фарміраваць уменне адказваць на пытанні, самастойна будаваць сказы.

Матэрыял: цацачныя стол і посуд (рознакаляровы), абсталыванне для гульні "Магазін посуду", лялькі.

План заняткаў

I. Гульня "Магазін посуду". Дзеці выбіраюць "прадаўца". Ставяць таго, хто змог назваць больш прадметаў у магазіне. Калі дашкольнікі не ведаюць беларускай назвы таго ці іншага прадмета посуду, на дапамогу прыходзіць педагог. Звяртаецца ўвага на адрозненне у вымаўленні беларускага слова талерка і рускага — тарелка. Затым адчыняецца магазін, дзе прадаецца рознакаляровы посуд. Дзеці робяць пакупкі і расказваюць аб набытых прадметах: "У мяне чырвоны чайнік, белы кубак, маленькая лыжка" і г. д.

II. Развучванне скорагаворкі.

*Валерка над талеркай,
Матуля над Валеркам
Стаяла, дакарала:
— Чаму ясі так мала?*

М. Янчанка

Скорагаворку можна інсцэніраваць: адно дзіця выконвае ролю Валеркі, другое чытае ад аўтара, трэцяе выконвае ролю маці, дагаворвае апошні радок.

III. Выхавацель прапануе пакарміць лялек. Педагог пытаецца: што трэба паставіць для супу? (Для супу трэба паставіць глыбокія талеркі і пакласці лыжкі. Адказ суправаджаецца адпаведнымі дзеяннямі.) Чым хацелі б пачаставаць лялек? Што будучы рабіць лялькі за сталом? (Есці.) Прапануецца пажадаць лялькам смачна есці, параўноўваецца з рускім прыятным апетытам. Дзеці запрашаюць лялек за стол: "Сядай, Каця", "Сядай, Янка", "Каця, бяры хлеб", "Янка, паспрабуй кашу" і г. д.

IV. Выхавацель прапануе дзецям з дапамогай слоў намаляваць смешныя (неверагодныя) карцінкі, дае прыклад. Дашкольнікі складаюць сказы тыпу: "Суп налілі ў кубак, а чай у талерку"; "Цукар зялёны"; "Каубаса салодкая".

Ларыса КАРМАНОВА,
кандыдат педагагічных навук,
Валянціна ШАБЕКА,
кандыдат педагагічных навук

ФІЗИЧНАЯ КУЛЬТУРА Ў СТАРЭЙШАЙ ГРУПЕ

Жнівень

ПЕРШЫ ТЫДЗЕНЬ

Ранішняя гімнастыка
Комплекс складаюць практыкаванні пя-тага дня чацвёртага тыдня ліпеня. Дапаўне-нен: танцавальны крок з прытопам на месцы.

Практыкаванні пасля дзённага сну
Гульня "Забароненыя рухі". Скачкі цераз скакалку.
Гульня "Верабей і кошка".

Заданне на дом
Скачкі ў даўжыню з разбегу.

Першы дзень

Заняткі
Задачы: замацаваць навыкі скачкоў у даўжыню з разбегу; навыкі закідвання мяча ў баскетбольнае кальцо.
Абсталыванне: мячы (d = 20 см), баскет-больнае кальцо.

I. Гульня "Карусель".

II. Практыкаванні з мячом:
1. Зыходнае становішча (з.с.) — ногі на шырыні стапы, рукі з мячом унізе. 1 — стукнуць мячом аб падлогу; 2 — злавіць мяч.

2. З.с. — ногі на шырыні плячэй, мяч перад грудзьмі. 1-3 — нахіліцца ўніз да нагі ўправа, пракаціць мяч вакол нагі; 4 — з.с. Тое ж да другой нагі.

Практыкаванні 3-6 паўтарыць ад заняткаў пятага дня чацвёртага тыдня ліпеня.

Вядзенне мяча правай і левай рукой па прамой, па кругу. Закідванне мяча у баскет-больнае кальцо з адлегласці 3 м.

Скачкі у даўжыню з разбегу. Гульня "Гусі-гусі".

III. Хадзьба з дыхальнымі практыкаван-нямі.

Прагулкі

Гульня "Бегавая лапта".
Улік часу прабегу дыстанцыі 30 м.

Другі дзень

Заняткі

Задачы: удасканальваць навыкі бегу з лоўляй і ўхіленнем у гульнях.

МЕТОДЫКА. ВОПЫТ. ПЛАНАВАННЕ

Прагулкі
Лажанне па канату з пераходам уверсе на шост, які гойдаецца.
Гульні "Карасі і шчупак", "Лыка".

Другі дзень

Заняткі
Задачы: удасканалваць навыкі хуткага бегу, скачкоў у даўжыню.
Абсталыванне: абручы.
I. Гульня "Забаўнікі".
II. Практыкаванні з абручом: скакаць цераз вялікі абруч; пакруціць яго вакол сябе.
Гульня "Пустое месца".
III. "Стой, абруч, не валіся!": хутка залавіць абруч, калі ён пачынае валіцца.

Прагулкі
Гульні "Гаспадыня і кот", "Два агні".
Хадзьба і бег па гарызантальнаму і нахіленаму бярвяню.

Трэці дзень

Заняткі
Задачы: практыкаваць у пераскокванні цераз бярвяно, куніны; замацаваць удары па мячу нагой.
Умовы і абсталыванне: перасечаная мясцовасць, бярвяно, мячы.
I. Хадзьба і бег урассыпную, паstraенне адвольнае.

II. Практыкаванні з шышкамі:
1. З.с. — стаць, шышка ў правай руцэ ўнізе. 1 — падняць рукі праз бакі ўверх; 2 — перадаць шышку ў другую руку; 3 — з.с.
2. З.с. — стаць, рукі спераду, шышка ў правай руцэ. 1 — рукі праз бакі назад; 2 — перадаць шышку ў другую руку; 3 — з.с.
3. З.с. — стаць, рукі ў бакі, шышка ў правай руцэ. 1 — падняць сагнутую ў калене правую (леваю) нагу і перадаць шышку ў другую руку; 2 — з.с.
4. З.с. — стаць, рукі ў бакі, шышка ў правай руцэ. 1 — прысесці, рукі апусціць уніз, палажыць шышку; 2 — стаць, рукі ў бакі; 3 — прысесці, узяць шышку; 4 — з.с.
5. З.с. — сесці на траву, ногі прамыя, шышка заціснута паміж ступнямі ног. 1-2 — падняць прамыя ногі з шышкай ўверх; 3-4 — з.с.
6. З.с. — стаць, шышка ляжыць на зямлі перад дзіцём. 1-8 — скачкі вакол шышкі на адной назе; 9-16 — скачкі ў адваротным напрамку на другой назе.

Пераскочыць з разбегу цераз бярвяно ці ляжачае дрэва. Выконваць удары правай і левай нагой па мячу, накіроўваючы яго ў вароты. Гульня "Казіны рог".
III. Гульня "Знайдзі флажок".

Прагулкі

Бег на дыстанцыю 500 м.
Гульні "Вузельчык", "Пляцень".

Чацвёрты дзень

Заняткі
Задачы: замацаваць навыкі бегу з лоўляй і ўхваленнем у гульнях.
I. Гульня "Каруселі".
II. Гульні "Фарбы", "Вуда", "Змяя".
III. "Мішка тупае": стоячы на карачках, паварочвацца ў правы і левы бок, перастаўляючы рукі.

Прагулкі

Фізікультурныя забавы
па матывах беларускіх гульняў
I. Гульня "Дзядуля-ражок". Дзеці выбіраюць важака і называюць яго "дзядуля-ражок". Ён жыве ў доме, які абзначаны для яго ў баку ад пляцоўкі. Усе іншыя дзеці дзеляцца на дзве групы. Трэба, каб у кожнай групе была роўная колькасць ігракоў. Адна група размяшчаецца справа ад дома дзядуля-ражка, крокаў за дваццаць, другая — злева, на той жа адлегласці. Гэта іх дамы. Кожная група чым-небудзь адзначае свой дом. Месца паміж гэтымі двума дамамі называецца полем. Дзеці размяшчаюцца ў сваіх дамах, і пачынаецца гульня. Дзядуля-ражок зірне направа, зірне налева і крыкне:
— Хто мяне баіцца?
А ўсе дзеці яму ў адказ:
— Ніхто!

Пасля адказу яны перабягаюць са свайго дома ў другі цераз поле. Бягуць і задзірыста паддражніваюць важака:
— Дзядуля-ражок,
З'еў чужы ніражок!

Дзядуля-ражок выскоквае са свайго дома і ловіць дзяцей. Трэба старацца выкруціцца ад дзядулі-ражка, не паддацца яму!

Першы, каго дзядуля-ражок схоніць, становіцца яго памочнікам і разам з ім ловіць іншых. Калі яны зловяць яшчэ аднаго, той ловіць астатніх разам з імі. Так працягваецца да таго часу, пакуль усе не будуць злоўлены.

Дзеці могуць забягаць у свой дом, каб адпачыць, але заставацца там доўга нельга.
2. Гульня "Кулюкушкі". Удзельнікі мераюцца па палцы і выбіраюць кулюкуванніка. Ён садзіцца ў пэўным месцы і зажмурвае вочы. Астатнія ў гэты час хаваюцца. Праз некалькі хвілін кулюкуваннік крычыць:

— Ці год?
Калі хто не паспеў схавання, адказвае:
— Яшчэ не!
У адваротным выпадку ўсе маўчаць, каб не выдаць, хто дзе схавана.

Тадзі кулюкуваннік расплюшчвае вочы і ідзе шукаць. Калі знойдзе каго-небудзь з ігракоў, вядзе на тое месца, дзе кулюкуваў. Той павінен там застацца. Кулюкуваннік шукае астатніх і, калі усіх знойдзе, кулюкуваць застаецца той, каго знайшлі першым.

Ігрок-кулюкуваннік павінен знайсці усіх дзяцей, якія схаваліся, і прывесці іх на тое месца, дзе кулюкуваў.

Пяты дзень

Заняткі
Задачы: замацаваць навыкі кідання уда-лечыню прадметаў рознай вагі.
Абсталыванне: гімнастычныя палкі, шышкі, мячы.

I. Гульня "Роўным кругам".
II. Практыкаванні 1-4 паўтарыць ад першага дня трэцяга тыдня жніўня.
5. З.с. — стаць тварам адно да аднаго, палка ўнізе. 1-8 — рабіць рухі ўперад-назад прамой нагой.

6. З.с. — тое ж. Падскокваць па чарзе на правай і левай назе.

Кіданне прадметаў (мячы, шышкі, мяшчочкі з пяском) удалечыню правай і левай рукой. Хадзьба і бег па гарызантальнаму бярвяню, саскокванне з яго. Гульня "Пералёт птушак".

III. Гульня "Лянок".

Прагулкі
Гульня ў гарадкі — выбіваць фігуры: рак, калодзеж, пушка.
Рухомыя гульні па жаданню дзяцей.

ЧАЦВЕРТЫ ТЫДЗЕНЬ

Ранішняя гімнастыка
Комплекс складаюць практыкаванні першага дня трэцяга тыдня жніўня.

Практыкаванні пасля дзённага сну
Беларуская гульня "Верабейка", "Прэлагарэла".

Заданне на дом
Замацаваць навыкі скачкоў у даўжыню і вышыню з разбегу.

Першы дзень

Заняткі
Задачы: удасканалваць навыкі бегу, пападання мячом у цэль.

Абсталыванне: флажок, шышкі, баскетбольныя колыцы.

I. Хадзьба і бег у калоне па аднаму. Гульня "Ручаёк".

II. Практыкаванні з шышкамі:
1. З.с. — стаць, рукі ўнізе, шышка ў правай руцэ. 1 — падняць правую руку да пляча; 2 — левую руку да пляча; 3 — правую руку ўверх; 4 — левую руку ўверх, перадаць шышку ў левую руку; 5-8 — па чарзе апусціць рукі ўніз.

Практыкаванні 2-6 паўтарыць ад заняткаў трэцяга дня трэцяга тыдня жніўня.
Прабегчы дыстанцыю 100 м на нейкі час.
Гульня "Мора хвалюецца".

III. Хадзьба з дыхальнымі практыкаваннямі.

Прагулкі
Гульня "Перанясі прадметы".
Гульня ў каменчыкі. Скачкі цераз картоку скакалку.

Другі дзень

Заняткі
Задачы: удасканалваць навыкі скачкоў у даўжыню з разбегу.
Абсталыванне: шнур, цацкі.
I. Гульня "Знайдзі пару": пасля бегу ўрассыпную знайсці сабе пару.
Гульня "Спрытны водзячы": дзеці за вярхоўку цягнуць машынку уздоўж вярхоўкі, паложанай згігтам. Гульня "Каруселі" (з вярхоўкай).
II. Гульня "Верабейка".

Прагулкі

Гульні "У масла", "Схавай рукі".

Трэці дзень

Заняткі
Задачы: вызначыць узровень засваення дзецьмі асноўных відаў рухаў праграмы чацвёртага квартала.

Абсталыванне: мяшчочкі з пяском, шост, канат, скакалка, гімнастычная лесвіца.

I. Заняткі праводзяцца ў выглядзе спаборніцтва. Хадзьба з заплюшчанымі вачыма; скачкі на адной і дзвюх нагах; прыстаўны бакавы крок, бег з паскарэннем.

II. Спаборніцтва: бег навывперадкі на адлегласць 30 м; кіданне маленькага мяча ўдалечыню правай і левай рукой з месца і з разбегу; скачкі цераз картоку скакалку; лажанне па канату, шасту.

III. Практыкаванні на расслабленне.

Прагулкі

Гульня "Шышкі, жалуды, арэхі".
Практыкаванне-жарт: дзеці становяцца на карачкі і спрабуюць скакаць убок.

Чацвёрты дзень

Заняткі
Задачы: замацаваць навыкі хуткага бегу, лажання па лесвіцы.

Абсталыванне: канат, лесвіца.
I. Гульня "Лянок".
II. Бег навывперадкі на адлегласць 50 м.
Гульні "Пажарныя на вучобе", "Малако".
III. Гульня "Знайдзі, дзе схавана?"

Прагулкі

Гульні па жаданню дзяцей.

Пяты дзень

Заняткі
Задачы: вызначыць узровень засваення дзецьмі спартыўных практыкаванняў і элементаў спартыўных гульняў чацвёртага квартала праграмы.

Абсталыванне: веласіеды, гарадкі, баскетбольныя кошыкі, мячы, ракеткі, валаны.

I. Гульня "Роўным кругам".

II. Гульня ў баскетбол (па камандах).

Гульня ў гарадкі па спрончаных правілах.
Гульня ў бадмінтон і футбол.

III. Катанне на веласіедзе па фігурнай дыстанцыі.

Прагулкі

Скачкі цераз доўгую скакалку.
Гульні "Вядзьмар", "У арла".